

מח

דין רבית בהלוואה צמודה

הנני מאשר קבלת מכתבו מיום כ"ב שבט דנא בשאלתו דלהלן.
מסבות מובנות התעכבה תשובתי עד כה.

שאלה:

מה דינה של הלוואה צמודה ליוקר המחיר, האם מותר להלוות כסף לחבירו ולהצמידו למדד יוקר המחיה האם יש בזה חשש רבית או לאו. אם כן, האם יש דרך הימנע

תשובה:

הלוואה צמודה ליוקר המחיה אינה מצויה במקורות ההלכה, כיון שהיא בת זמנינו אבל ניתן ללמוד דינה מהלכה דומה לה. ולבאורה נראה שהלוואה צמודה ליוקר המחיה דומה לדין פוסק על הפירות, שמשעה שנקבע שער לפירות מותר להקדים מעות לחבירו, הכונה למעשה כעין הלוואה, ולפסוק עמו שיספק לו אותם פירות כל השנה כולה כשיעור המעות שהקדים לו כפי אותו השער שהיה בשעת נתינת המעות, אפילו אם יתיקרו אחר-כך (כפסק מרו בשו"ע סי' קע"א סעיף א' והמקורות נתבארו בבית-יוסף שם) והטעם מפני שאומר לו אלו היה כספי בידי הייתי יכול לקנות בזול, והרי זה כאילו המוכר (שהוא למעשה הלוח) קנה אותם

עבור הלוקח, וזכה בהם בשבילו. וכשנתיקרו ברשות לוקח התייקרו (עיין שם בט"ז וש"ך והדברים ידועים). אמנם נתבאר בדברי מרן שם שמותר לפסוק כנ"ל על שער מדינה, רוצה לומר של עיר גדולה שהוא מחיר קובע, אבל לא כשער של עיירות וכפרים שאינו קובע את המחיר. ואילו הרמ"א פסק שמותר לפסוק גם על שער של עיירות עיין שם, ואין נפקא-מינה למחלוקת זאת בזמנינו שהמחירים נקבעים ע"י הממשלה לכל המדינה כולה.

הנה לפי הטעם שנתבאר לעיל המגמה ברורה לשמור על ערך הכסף בהקדמת נתינתו למוכר-הלוה, ומותר לו לשלם אח"כ באותו שער של שעת המכירה-הלואה אעפ"י שהתייקרו. והצמדה למדד יוקר המחיה מטרתה הברורה היא שמירת ערך הכסף.

אך באמת כל זה הוא לכאורה בלבד, ואין הלואה צמודה למדד דומה לדין פוסק על הפירות. משום ששם כל העיסקה אינה בדרך הלואה אלא בדרך מקח-וממכר, וזו אגב גם סבת ההיתר אעפ"י שלא משך (עיין בט"ז שם סק"א), שאין הוא למעשה לוח אלא מוכר, ואין השני מלוה אלא קונה, והתשלום לא בכסף נעשה אלא בפירות, משא"כ בנדון הלואה צמודה למדד שהיא הלואה גמורה, כמובן מאליו, ולכן רבית היא (אף שאין היא איסור תורה, שאינה רבית קצוצה) ואסורה.

עוד נראה שיש חילוק ברור בין הלואה צמודה לבין פוסק על הפירות, שכן בדין פוסק על הפירות, הכונה היא לפרי מסויים שמתחייב לספק לו כל אותה שנה לפי השער בשעה זאת תמורת כספו שבא לידו עתה, ושער אותו פרי ידוע. אבל הלואה צמודה ליוקר-המחיה כוללת כל סוגי המצרכים, מזון וביגוד, ועוד, וא"כ ביצד ייקרא זה פוסק על הפירות, כשכל טעם ההיתר הוא, שהרי זה כאילו קנה עתה את אותם הפירות, אשר עתיד לספק לו תמורת מעותיו, ואילו בהלואה צמודה ליוקר המחיה, מה קונה הוא עתה

תמורת מעותיו וכי לווה זה יש לו כל אותם המצרכים אליהם תהיי צמודה הלואתו. ולכן ברור שהלואה צמודה ליוקר המחיה אסורה משום רבית, והתקנה היא להסדיר היתר עיסקא כמקובל בכל ההלואות.

מט

האם מותר להדפיס פסוקים בהזמנות לחתונה וכדומה

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום כ"ה בכסלו ובו שאלת חכם חצי תשובה, אם מותר להדפיס פסוקים או חצאי פסוקים על הזמנות לחתונה וכדומה, וציין מ"ש המשנ"בר בסימן כ"ד סק"ט, ובסימן תשל"ח ס"ק כ"ד לאסור. והנה מקור ההלכה בגטין (ס.) תורה תמימה ניתנה, ומעיקר הדין אסור היה להדפיס אלא חומש שלם בלבד, אלא שהרי"ף התיר לכתוב מגילות משום תקנת עניים שאין ידם משגת לכתוב תורה שלימה, וכך הסכים הרא"ש וכך פסק הטור, והרמב"ם אסר א"כ דעתו להשלימה לחומש, והדברים ארוכים בטור יו"ד סי' ר"פ. וכתב שם מרן הב"י בשם תשובת הרמב"ם שאין לכתוב פסוקים של תורה אלא שלש תיבות בלבד, ואם נדחק להביא פסוק לראיה משנה הכתיבה אות אחת מכל תיבה (כונתו ראש תיבה), וסיים ואין חילוק בין כתיבה לחריטה בעצים או בזהב או לרקום בבגדים, והוסיף שמטעם זה אסור לרקום פסוקים בטלית, ועוד טעם לפי שהוא מביא פסוקי התורה לידי זלזול כי יכול לבוא בטלית לבית-כסא וכו' ועוד כתב ראוי שתדע כי כתב אשורי כיון שניתנה בו תורה ונכתבו בו לוחות, מגונה להשתמש בו אלא בכתבי הקודש וע"כ שינו הספרדים כתיבתם וכו' עכ"ל, ובאמת שגם האשכנזים שינו מטעם זה כתיבתם.